

Asia: LVM/417/03/2013

Hallituksen esitysluonnos tieliikennelaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 15.2.2017

ASIA: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle tieliikennelaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Pyydettyinä lausuntona totean seuraavan.

Liikenteenohjauslaitteiden asentaminen

Tieliikennelakiluonnoksen 71 §:ssä säädetään liikenteenohjauslaitteen asettamisesta, joka perusteluidensa (s. 225) perusteella kattaa sekä ohjauslaitetta koskevan hallintopäätöksen tekemisen että ohjauslaitteen konkreettisen asentamisen. Perusteluiden mukaan liikenteenohjauslaitteesta päättäminen on hallintotoimi ja perustuslain 124 §:ssä tarkoitetun julkisen vallan käyttämistä. Edelleen todetaan olevan yleistä, että liikenteenohjauslaitteen asentaminen ja kunnossapito on ulkoistettu tieurakoitsijalle. Luonnoksessa on pidetty tärkeänä, että urakoitsijoiden ohjeistus on hoidettu asianmukaisesti ja laitteet asennetaan oikeisiin paikkoihin lain asettamien edellytysten mukaisesti.

Totean, että tieurakoitsijoiden toteuttamaan liikenteenohjauslaitteen asentamiseen ei sinänsä näyttäisi sisältyvän toimenpiteen suorittajan itsenäistä harkintavaltaa. Siihen nähden, että liikenteenohjauslaite velvoittaa, määrää tai ohjaa tienkäyttäjää tekemään jotakin tiellä ja sen noudattamatta jättämisestä voidaan määrätä rangaistus, myös liikenteenohjauslaitteen asentamista paikalleen mukaan lukien se, että se on asennettu oikein ja oikeaan paikkaan, voidaan pitää merkityksellisenä toimenpiteenä tienkäyttäjän oikeusturvan näkökulmasta.

Näin ollen liikenteenohjauslaitteen asentamista olisi mielestäni syytä jatkovalmistelussa vielä pohtia perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Arvioitavaksi tulisi siten muun muassa se, olisiko liikenteenohjauslaitteen asentamisesta oltava tieliikennelaissa nimenomainen valtuutussäännös, jotta tehtävä olisi mahdollista antaa yksityiselle urakoitsijalle.

Muutoksenhaku

Tieliikennelakiluonnoksen 191 §:ssä säädetään muutoksenhausta. Pykälän 1 momentin mukaan tämän lain nojalla annettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään, ja oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Pykälän 2 momentin mukaan päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Totean, että sen paremmin pykälätekstissä kuin sen perusteluissakaan (s. 299) ei ole mainittu, mitä päätöksiä kyseinen yleinen muutoksenhakuoikeutta koskeva säännös konkreettisesti koskee. Kun otetaan huomioon lakiehdotuksen laajuus (yhteensä 193 pykälää) ja se, että esimerkiksi liikennevirhemaksun osalta lakiin ehdotetaan omia muutoksenhakua koskevia säännöksiään, pidän aiheellisena, että 191 §:ssä mainittaisiin kootusti ja nimenomaisesti ne päätökset, joita tuon pykälän mukainen muutoksenhakuoikeus koskee.

Muita havaintoja

Tieliikennelakiluonnoksen 70 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarpeelliset säännökset liikenteenohjauslaitteiden käytöstä. Tämä kattaa myös ohjauslaitteissa käytettävän kielen (s. 303). Tältä osin totean, että tällaista asetusta ei käsitykseni mukaan ole toistaiseksi annettu, vaikka vastaava valtuutussäännös lisättiin voimassa olevaan tieliikennelakiin jo yli kymmenen vuotta sitten. Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen on jo vuonna 2012 ottanut kantaa tarpeeseen nostaa sääntely lain edellyttämälle säädösten tasolle (OA dnro:t 2903/4/12 ja 3109/2/12; EOA:n vuosikertomus vuodelta 2012, s. 304). Pidän siksi tärkeänä, että valtioneuvoston asetus annetaan mahdollisimman pian.

Vaikutusten arviointi -jaksossa on tuotu esiin muun muassa mahdollinen tarve uudistaa poliisin tietojärjestelmiä siirryttäessä liikennevirhemaksujärjestelmään (s. 181–181). Tältä osin katson aiheelliseksi yleisellä tasolla korostaa kielellisten oikeuksien asianmukaista huomioon ottamista uudistettaessa sellaisia tietojärjestelmiä, joita käyttäen laaditaan hallinnon ulkopuolelle suuntautuvia eli esimerkiksi tienkäyttäjää koskevia asiakirjoja. Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

nimittäin antoi vuonna 2012 huomautuksen sekä sisäasiainministeriölle että Poliisihallitukselle (OA dnro 3243/2/11), koska liikenteen automaattista kameravalvontajärjestelmää ei ollut oikeusasiamiehen aiemmasta ministeriölle antamasta huomautuksesta (päätös 8.11.2010, dnro 2523/4/08) huolimatta saatettu sellaiseksi, että se olisi turvannut tielläliikkujien kielelliset perusoikeudet liikennevalvonnassa. Oikeusasiamies piti kyseistä tapausta valitettavana esimerkkinä – eikä ainoana – siitä, miten uusien tietojärjestelmien suunnittelussa kielellisiin perusoikeuksiin ei ole kiinnitetty asiaankuuluvaa huomiota (EOA:n vuosikertomus vuodelta 2012, s. 304–305).

Pitäisin myönteisenä, mikäli liikennemerkkien kuvastossa voitaisiin ottaa huomioon tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Apulaisoikeusasiamies

Maija Sakslin

Esittelijäneuvos

Mikko Sarja

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 15.2.2017

ASIA: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle tieliikennelaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Pyydettyinä lausuntona totean seuraavan.

Liikenteenohjauslaitteiden asentaminen

Tieliikennelakiluonnoksen 71 §:ssä säädetään liikenteenohjauslaitteen asettamisesta, joka perusteluidensa (s. 225) perusteella kattaa sekä ohjauslaitetta koskevan hallintopäätöksen tekemisen että ohjauslaitteen konkreettisen asentamisen. Perusteluiden mukaan liikenteenohjauslaitteesta päättäminen on hallintotoimi ja perustuslain 124 §:ssä tarkoitetun julkisen vallan käyttämistä. Edelleen todetaan olevan yleistä, että liikenteenohjauslaitteen asentaminen ja kunnossapito on ulkoistettu tieurakoitsijalle. Luonnoksessa on pidetty tärkeänä, että urakoitsijoiden ohjeistus on hoidettu asianmukaisesti ja laitteet asennetaan oikeisiin paikkoihin lain asettamien edellytysten mukaisesti.

Totean, että tieurakoitsijoiden toteuttamaan liikenteenohjauslaitteen asentamiseen ei sinänsä näyttäisi sisältyvän toimenpiteen suorittajan itsenäistä harkintavaltaa. Siihen nähden, että liikenteenohjauslaite velvoittaa, määrää tai ohjaa tienkäyttäjää tekemään jotakin tiellä ja sen noudattamatta jättämisestä voidaan määrätä rangaistus, myös liikenteenohjauslaitteen asentamista paikalleen mukaan lukien se, että se on asennettu oikein ja oikeaan paikkaan, voidaan pitää merkityksellisenä toimenpiteenä tienkäyttäjän oikeusturvan näkökulmasta.

Näin ollen liikenteenohjauslaitteen asentamista olisi mielestäni syytä jatkovalmistelussa vielä pohtia perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Arvioitavaksi tulisi siten muun muassa se, olisiko liikenteenohjauslaitteen asentamisesta oltava tieliikennelaissa nimenomainen valtuutussäännös, jotta tehtävä olisi mahdollista antaa yksityiselle urakoitsijalle.

Muutoksenhaku

Tieliikennelakiluonnoksen 191 §:ssä säädetään muutoksenhausta. Pykälän 1 momentin mukaan tämän lain nojalla annettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään, ja oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen

siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Pykälän 2 momentin mukaan päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Totean, että sen paremmin pykälätekstissä kuin sen perusteluissakaan (s. 299) ei ole mainittu, mitä päätöksiä kyseinen yleinen muutoksenhakuoikeutta koskeva säännös konkreettisesti koskee. Kun otetaan huomioon lakiehdotuksen laajuus (yhteensä 193 pykälää) ja se, että esimerkiksi liikennevirhemaksun osalta lakiin ehdotetaan omia muutoksenhakua koskevia säännöksiään, pidän aiheellisena, että 191 §:ssä mainittaisiin kootusti ja nimenomaisesti ne päätökset, joita tuon pykälän mukainen muutoksenhakuoikeus koskee.

Muita havaintoja

Tieliikennelakiluonnoksen 70 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarpeelliset säännökset liikenteenohjauslaitteiden käytöstä. Tämä kattaa myös ohjauslaitteissa käytettävän kielen (s. 303). Tältä osin totean, että tällaista asetusta ei käsitykseni mukaan ole toistaiseksi annettu, vaikka vastaava valtuutuslainsäädäntö lisättiin voimassa olevaan tieliikennelakiin jo yli kymmenen vuotta sitten. Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen on jo vuonna 2012 ottanut kantaa tarpeeseen nostaa sääntely lain edellyttämälle säädöstalolle (OA dnro:t 2903/4/12 ja 3109/2/12; EOA:n vuosikertomus vuodelta 2012, s. 304). Pidän siksi tärkeänä, että valtioneuvoston asetus annetaan mahdollisimman pian.

Vaikutusten arviointi -jaksossa on tuotu esiin muun muassa mahdollinen tarve uudistaa poliisin tietojärjestelmiä siirryttäessä liikennevirhemaksujärjestelmään (s. 181–181). Tältä osin katson aiheelliseksi yleisellä tasolla korostaa kielellisten oikeuksien asianmukaista huomioon ottamista uudistettaessa sellaisia tietojärjestelmiä, joita käyttäen laaditaan hallinnon ulkopuolelle suuntautuvia eli esimerkiksi tienkäyttäjiä koskevia asiakirjoja. Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen nimittäin antoi vuonna 2012 huomautuksen sekä sisäasiainministeriölle että Poliisihallitukselle (OA dnro 3243/2/11), koska liikenteen automaattista kameravalvontajärjestelmää ei ollut oikeusasiamiehen aiemmasta ministeriölle antamasta huomautuksesta (päätös 8.11.2010, dnro 2523/4/08) huolimatta saatettu sellaiseksi, että se olisi turvannut tielläliikkujien kielelliset perusoikeudet liikennevalvonnassa. Oikeusasiamies piti kyseistä tapausta valitettavana esimerkkinä – eikä ainoana – siitä, miten uusien tietojärjestelmien suunnittelussa kielellisiin perusoikeuksiin ei ole kiinnitetty asiaankuuluvaa huomiota (EOA:n vuosikertomus vuodelta 2012, s. 304–305).

Pitäisin myönteisenä, mikäli liikennemerkkien kuvastossa voitaisiin ottaa huomioon tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Apulaisoikeusasiamies

Maija Sakslin

Esittelijäneuvos

Mikko Sarja

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä

Sarja Mikko
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia - Eduskunnan apulaisoikeusasiamies
Maija Sakslin